

Nr 294

Av herr Gustafsson i Skellefteå m. fl., om statens övertagande av kommunernas kostnader för förtidspensioneringen.

(Lika lydande med motion nr 250 i Första kammaren)

Kommunernas kostnader för vissa sociala stödformer har på senare år undergått en väsentlig stegring. Detta har fått till följd att den ekonomiska situationen blivit bekymmersam för många kommuner. De ökade kostnaderna för sociala ändamål har i vissa fall tvingat kommunerna till en hög utdebitering. I andra fall har kommunerna måst hålla nere kostnaderna för sociala förmåner över vilka de äger besluta, t. ex. kommunala bostadstillägg. De skattesvaga kommunerna blir på så sätt hårt drabbade. Inte minst gäller detta utflyttningkommuner, där skatteunderlaget är litet och kostnaderna för pensionering stora på grund av den höga andelen åldringar.

De redovisade förhållandena har aktualiserat reformer som verkar skatteutjämnande mellan kommunerna. Bl. a. har bidraget till de särskilt skattetyngda kommunerna väsentligt förstärkts genom beslut av 1962 års riksdag. Hela det ifrågavarande spørsmålet är för närvarande föremål för översyn inom utredningen om den kommunala skatteutjämnningen.

Vid tidigare riksdagar har från vårt håll föreslagits åtgärder i skatteutjämnande syfte mellan kommunerna. Vi har bl. a. pekat på möjligheterna att till skydd för de sämst ställda kommunerna sätta ett »tak» för kommunernas kostnader för vissa sociala ändamål. I detta syfte framförde vi vid 1962 års riksdag förslag om att staten fr. o. m. 1963 skulle överta den del av kommuners kostnad för förtidspensioner och andra folkpensionsförmåner vid sidan av de kommunala bostadstilläggen, som överstiger en utdebitering av en krona per skattekrone. Yrkande av samma innehåll framfördes även i andra motioner. Riksdagen biföll detta förslag.

I årets statsverksproposition beräknas kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensionsförmånerna bli sammanlagt nära 600 milj. kr. under budgetåret 1963/64. I denna summa är kommunernas andel i kostnaderna för invalidpensionerna och de kommunala bostadstilläggen de största delposterna. Enbart invalidpensionerna åsamkar kommunerna utgifter om ca 240 milj. kr. under nästkommande budgetår. Självfallet innebär detta en betungande ekonomisk börda för många skattesvaga kommuner, icke minst — som ovan nämnts — för utflyttningkommunerna. I vissa delar av Norrland och t. ex. Blekinge kan kostnaderna för invalidpensionerna uppgå till mer än 2 kronor per skattekrone.

Det råder ingen tvekan om att en avlyftning från kommunerna av kost-

naderna för förtidspensioneringen utgör ett av de mest verksamma medlen i skatteutjämnande syfte. Om staten övertog dessa kostnader, skulle en väsentlig lättning uppstå för de mest belastade kommunerna. För en sådan reform talar dessutom, att de nya reglerna för förtidspensioneringen inte medger någon kommunal bestämmanderätt beträffande pensioneringen. Det är också att förvänta att många kommuner efter en reform skulle få möjlighet och stimulans till att höja de kommunala bostadstilläggen, vilka för närvarande på många håll är otillräckligt stora.

En reform som innebär att staten övertar kommunernas kostnader för förtidspensioneringen bör enligt vår mening genomföras i samband med en kommande kommunal skatteutjämningsreform. Ett förslag om att riksdagen skulle uttala sin principella anslutning härtill vann andra kammarens bifall vid 1962 års riksdagsbehandling men föll, då första kammarens majoritet motsatte sig det. Under sådana omständigheter finner vi det särskilt angeläget att på nytt framföra förslaget.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening uttala, att staten som ett led i en kommande kommunal skatteutjämningsreform skall överta återstående kommunala kostnader för förtidspensioneringen.

Stockholm den 24 januari 1963

Henning Gustafsson

i Skellefteå

M. Berglund

Olle Westberg

Mac P. Hamrin

i Kalmar

Elias Jönsson

i Ingemarsgården